

PHILOSOPHIA

SAYI: 10/01

AKADEMİK KAVRAMLAR ATLASI

MART 2024

1. ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI KAVRAMSAL ANALİZ

FELSEFE (PHILOSOPHIA)

İnsanın; içinde bulunduğu evreni, olayları, varlıkları, yaşamı anlamak ve açıklamak için girdiği düşünme, merak etme ve sorgulama sürecidir. Yunanca "philia" (sevmek, aramak, peşinden gitmek) ve "sophia" (bilgi, bilgelik) kelimelerinin birleşiminden türetilen "philosophia" (bilgelik sevgisi, hikmet arayışı) kelimesinden ortaya çıkmıştır.

BİLGELİK (HİKMET)

İnsanın gerçekliği derinlemesine kavrayabilmesiyle ilgili bir kavramdır ve her şeyi kapsayan, kapsamlı bir bilgiye sahip olmayı ifade eder. Edindiği bilgileri sadece anlamakla kalmayıp aynı zamanda doğru ve etkili bir şekilde kullanan kişinin ulaştığı olgunluk seviyesidir.

FİLOZOF

Yaşama, olaylara ve evrene duydukları merakı canlı tutarak sürekli sorgulama yapan kişidir.

HAYRET ETME

Alışılmışın dışında bir bakış açısı geliştirmeyi gerektiren, insanın daha derin düşünmeye ve anlam arayışına yönlendiren duygudur. Felsefenin temelidir ve yeni bilgiler arayışının başlangıcıdır.

MERAK ETME

Öğrenme isteğidir ve insanı çevresini anlamaya yönlendirir.

ŞÜPHE ETME

Doğru kabul edilen bilgilere dahi şüpheyle yaklaşarak bu bilgilerin dayanaklarının sorgulanması ve geçerliliğinin araştırılmasıdır.

SORGULAMA

Sorular üzerine kurulu bir düşünme sistemidir; problemleri görmek ve sorgulamak felsefi düşüncenin temelidir.

YIĞILIMLI İLERLEME (KÜMÜLATİF)

Felsefi düşüncenin geçmişteki filozofların fikirlerinden beslenerek ilerlemesidir. Her filozof, önceki düşünceleri değerlendirir; eleştirir veya onlardan yararlanarak kendi görüşlerini oluşturur.

RASYONEL OLMA

Felsefi düşüncenin akla dayanmasıdır. Konular mantık ilkeleriyle ele alınır ve akıl yürütme yoluyla doğru bilgiye ulaşılmaya çalışılır.

TUTARLI OLMA

Filozofun iddialarının çelişkisiz ve uyumlu olması durumudur.

REFLEKSİF OLMA (REFLEKSİYON)

Zihnin sahip olduğu bilgileri sorgulayarak insanın kendi deneyimleri ve bilgileri üzerine düşünmesidir.

ELEŞTİREL OLMA

Bilgilerin doğrudan kabul edilmeyip eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilerek doğruluğunun araştırılmasıdır.

SİSTEMLİ OLMA

Farklı alanlarda bilgi üretmeyi ve bunları tutarlı bir bütün hâlinde sunmayı amaçlamaktır.

EVRENSEL OLMA

Felsefede ele alınan konuların belirli bir kişi ya da grupla sınırlı olmayıp çoğunlukla insanlığı ilgilendiren genel problemler olmasıdır.

FELSEFİ SORU

Pratik yönelmelerin ve eylemlerin ötesinde yer alan, cevabı "sorulana" bağlı olmayan ve yalnızca dil yapıtlarının sağlayabileceği cevaplar gerektiren sorulardır.

FELSEFENİN TEMEL DİSİPLİNLERİ

VARLIK FELSEFESİ

Varlığın var olup olmadığını ve varlığın ne olduğunu ele alan temel felsefe disiplini.

BİLGİ FELSEFESİ

Bilginin imkânını, bilginin kaynağını ve doğruluk ölçütlerini ele alan temel felsefe disiplini.

AHLAK FELSEFESİ

Evrensel ahlak yasasının imkânını ile özgürlük ve sorumluluk ilişkisini ele alan temel felsefe disiplini.

ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ

Güzellik ile ortak estetik yargıların imkânını ele alan temel felsefe disiplini.

SİYASET FELSEFESİ

Devletin kökenini, iktidarın kaynağı ve meşruiyetini ile ideal düzen ve ütopyaları ele alan temel felsefe disiplini.

DİN FELSEFESİ

Tanrı'nın varlığına ilişkin görüşler ve kanıtlamaları, evrenin sonluluğu ve sonsuzluğunu ile ruhun ölümsüzlüğünü ele alan temel felsefe disiplini.

BİLİM FELSEFESİ

Bilimin ne olduğunu ve bilimin yöntemini ele alan temel felsefe disiplini.

İlker ÜNSAL